

— Kvinnurnar brutu slóð

Ein av røðarunum á fyrsta maí dags haldin á Tvoroyri í ár var Sverre Midjord. Hann segði:

Tað er mær ein stórus heiður at fáa loyvi at halda røðu henda 1. maí, arbeiðaradagin.

Tað er »Fiskepigeres Fagforening«, sum hevur vist mær tann heiður og gívd mær henda møguleika, sum eg takki fyri.

Sjálvt um samfelagsmynstrið er broytt, so er tað so, at eg eins o mong onnur er runnin av arbeiðararót. Og tað hevur fyri mitt viðkomandi verið tað, sum hevur givið mínum lívi innihald.

Tað er avgerandi ongantið at gloyma sín uppruna, ongantið at gloyma røturnar. Eitt træ við ongum rótum, har fólga greinarnar, og træið doyir.

Fiskepigeres Fagforening sum frá byrjanini av hevur markerað seg í so mangar mátar er framvegis eitt virkið felag. Og tað er ikki so lógið, at so er, og tað er heldur ikki so lógið, at tað júst er hetta felagið, sum frá byrjanini hevur trokað á.

Ti aftanfyri hetta felag, eru tað kvinnurnar, sum við sínum vilja og dirvi fremja verkið. Og hvør hevur betur enn kvinnan dugað at skipa fyri. Tað vóru jú tær, sum úti

arbeiðandi og ikki minni sum húsmóður og mamur, sum stóðu aftanfyri, sum stýrdu samfelagnum.

Tá eins og nú vóru tey økonomisku viðurskiftini, sum vóru avgerandi, og sammeta vit við umstøðurnar í dag, so er at undrast yvir, hvussu tær hava fingið hjólini at málíð. Ikki var nógv at takað av, so ótrúligt er at hugsa um, hvussu tær hava borið seg at, men tað gekk.

Sannleikin tá sum nú er tann:

Húsmamman tá sum nú er tann besti umsitarin av tí, sum gekk til heimið og til lívsins upphald.

Bygdu upp í felag

Tá krøvini til at tryggja sær síni egnu arbeiðspláss stungu seg upp, tá var tað Fiskepigeres Fagforening, sum kundi vísa á eitt økonomiskt stóði, tí tær høvdu frá limum sínum tíð eitt tilgongdsgjald og við tí, kundi tær verða við at keypa síni egnu arbeiðspláss.

Hetta bleiv gjørt í dyggari samvinnu við Ar-

beidsmannafelagið Fylking.

So longu frá byrjanini av var talan um samvinnu imillum fakfeløgini og hon er eins aktuell í dag, og er harafturat víðkað til samvinnu við Tvoroyrar Býráð. Vit hava positiv dómi um hetta.

Tað vóru framskyggar kvinnur, sum lögdu stóðið, og vit kunnu takka teimum fyri verkið, sum er eins haldgott í dag, sum tað var tá. Slóðararnir miklu brutu upp úr nýggjum.

Skúlskapurin tá var bert tryggjaður nøkrum einstøkum, hetta fingi fiskagenturnar broytt, við sjálvar aktivt at taka lut í tí politiska arbeiðinum, og hetta av ávøkstur, broytingar vórðu framdar, soleiðis at tað vóru evnini, sum vóru avgerandi, og ikki pengarnir.

Fyrsta kvinna, sum bleiv vald í tá Fróðbiar Sóknarstýri á politiksum arbeiðaralista var tann legendariska fakfelagskvinnan Ella Midjord.

Og hetta var eitt stórt stig á leiðini fyri líkarætti. Í dag situr formaður Fiskepigeres Fagforening Asla Jespersen í Tvoroyrar býráð.

Men krøvini eru framvegis stór, og ágangurin frá borgarligari síðu er framvegis har, tí ræður um at standa á varðhaldi, soleiðis at arbeiðarafjöldin ikki letur seg villleidda, og tá verður rend um koll.

Tey politisku umboð arbeiðaranna skulu vita, at tey eru vald til at verja og vaka.

Rættvís krøv

Soleiðis at krøvini frá tí almenna ikki altíð raka tann timalønta, og sostatt venda tann tunga endan niðureftir. Arbeiðarafeløgini hava sett til bæði prosentvís og yvir skattin uttan at hava nakrar skattafyrirminur.

Eitt krav má tí vera, at tað koma broytingar í skattalógina, soleiðis at tað ikki bara er tann timalønti, sum verður trektur fyri 50%.

Ti mugu feripengarnir verða fritíknir fyri skattatrekk.

Hetta eru smá, men rættvís krøv.

Stoðan her hjá okkum á Tvoroyri er jú tann, at tað eru tit, sum eiga arbeiðstólina.

Verjið vunnin rættindi. Verjið teir varðar, sum undangongukvinnurnar hava lagað arbeiðarastættini til heiðurs.

Tað er tíverri soleiðis í dag, at krøvini til tann timalønta eru knivskorp, ongin frádráttur, ongi

rættindi. Skatturin verður drivin inn við harðari hond.

Hvussu verður so samfelagságoðin fordeildur?

Vit minnst øll røðu hildna 1. maí í Tórshavn fyri nøkrum árum síðani, hildin av kendum politikara.

Har fanst viðkomandi politikari at fordeilingini av ágóðanum, og hann hevði fyri so vitt rætt í tí, hann segði. Hetta bleiv ført fram, meðan viðkomandi var í andstöðu. Tá politiska ábyrgdin skifti, og sami politikari, sum við sínum atfinningum hevði vist á skeivleikarnar, tá hann so sjálvur fekk ábyrgd, so var roknað við bata.

Men hvat hendi?

Broytingarnar, sum tá vórðu framdar, vóru ikki til tað betra — heldur tvørturímóti.

Aftaná at fakfeløgini høvdu undirskrivað sín sáttmála, við moderatam krøvum, setti borgarliga stýrið meira toll, afturflytan av pristinum, soleiðis at tað, sum var vunnin við samráðingum, var afturtíð og væl tað.

Soleiðis royndust áltísmenn!

Tað er at vóna, at verandi samgonga á lótingi ikki letur slíkt henda aftur.

Tað er at vóna, at verandi samgonga er arbeiðarastættini meira vinarlíga sinnað, og at hon vísir arbeiðarafjöldini meira ans. Meira virðing.

Tað er runnið nógv vatn í sjógvin, síðani fyrsta royndin at stovna fakfelag bleiv gjord her á Tvoroyri.

25. apríl vóru farin 70 ár, síðani Fylking bleiv stovnað og hvønn týdning hesin felagsskapur hevur

havt, veit hvørt mansbarn.

Men ikki minni, heldur meira týdning hevði stovnanin av Fiskepigeres Fagforening.

Ti her vóru tað kvinnurnar, sum tóku seg saman og fingi sitt egnu felag at berjast fyri, og við tí at verja rættindi síni.

Fyriuttan at standa á varðhaldi hjá sínum egnu felag, so vóru tað jú kvinnurnar, sum stóðu aftanfyri og hava gjørt tað møguligt at Fylking kann halda sín 70 ára stovningardag.

Av stovnarum Fiskepigeres Fagforening eru nakrir eftir á lívi, og kunna tær siggja aftur á eitt virkið felagslív, við góðum eins og beiskum lósum. Og tó siga tær: Væl varð sáað.

Tað vóru stovnararnir av hesum kvinnuliga fakfelag, sum bygdu land, ikki bara her á Tvoroyri, og lögdu lunnar undir tann framtaks politikk, sum hevur ført framburð við sær, og skapt eitt betri samfelag. Nei, alt landið hevur notið gott av tiltekum Fiskepigeres Fagforening.

Vinnulívsmenninir á Tvoroyri høvdu virðing fyri arbeiðsfólki sínum, teir vóru greiðir yvir, at hvør av øðrum líva má. Tá arbeiðsgevarunum barst frá, tóku fakfeløgini yvir og skaptu egnu arbeiðspláss. Hetta er arður tykkara. Kravið bæði til lands- og kommunumyndugleikar má tí verða: Viðurkennið arbeiðarafjöldina.

Og til tykkum, sum í fakfeløgnum hava tikið við stóra arvinum: Verjið vunnin rættindi.

Eins og undangongu-

kvinnurnar, tá tær lögdu fyri, høvdu sett sær fyri at betra um viðurskiftini hjá arbeiðarafjöldini. Og tær gjørdur tað.

Avbjóðingin er ikki minni í dag, tí má krevjast av tykkum, sum í dag standa við ábyrgdini: Standið saman, bæði á tí fakfelagsliga og ikki minni á tí politiska økinum.

Ein greiður arbeiðarapolitikur má forast, og stavnhalðið má verða at seta arbeiðaran og arbeiðaramál fremst.

Tey politisku umboð arbeiðaranna mugu vita, at ikki vinnist framá uttan samanhold.

Borgarligi ágangurin smáðist ikki við at brúka slagorð sum: Í heilagum navni at berjast niður arbeiðararórluna.

Og hetta er ikki bara nakað, teir siga, men hetta er nakað, sum teir meina, og hetta verður brúkt fyri at fjótta arbeiðarafjöldina.

Hetta gongur týðiliga fram í útspæli arbeiðsgevarans til sáttmálan, har hann veruliga vil leggja undgóm okkara í tað, tæy á donskum kalla »stavsband«. Hetta má ikki henda.

Góðsemja altíð í verki skal verða

Frisinni hátt vart merki skal bera

Tað sum er fávitskut, stuttskygt og smátt seta vit út um uttastu gátt.

Hetta er avbjóðingin idag, og ongantið er tað meira krevjandi enn nú.

Tað sum er fávitskut, stuttskygt og smátt, seta vit út um uttastu gátt.

Framhald av síðu 6

isera kristnu læruna eins og tey kristnu sleppa at kritisera gudloysið.

Her er einki frælsi ella demokrati, Jan. Men um tú ert forur fyri at mótpugna hesum, so skal eg straks taka alt í meg aftur. Annars hevur kristna rorslan verið tann blóðugasta í søguni.

Vinarliga
Hogni av Heiði

Viðmerking:

Uttan mun til átrúnaðarlig sjónarmið og kanska serliga um, hvat vit halda um kristindómin og hansara kanska ikki bara bjørtu søgu, so heldur blaðið, at føroyingar allir, eisini brævskrivarir, áttu at kunnað viðurkent Merkið — sum tað er — sum frælsis- og tjóðarmerki okkara, sum við krossinum umboðar »tað besta« í kristnu siðalæruni.

Blaðið

PS! Blasfemisk grein, nevnd »Kristiligur ágangur«, er send Óla, blaðstjóra, til upptøku.

